

İnsanların birbirini görmesi güzel şey...

Zarife BİLİZ

İntihar Notlarım ve Zor Sevgiler "gençlik edebiyatı" içinde mayınlı iki alana çapa atıyor: intihar ve cinsel tercih. Arka planda aileyle, "öteki"yle yaşanan iletişimsizlik teması akıyor, başrolde ise cinsel anlamda kendini arayan, aşkı, cinselliği ve kendi cinsel kimliğini tanımlamaya çalışan ergenler var.

farklısının hastalıklı sayıldığı bir toplumda, bu alanda "norm" dışına çıkmaktan, cinselliği beklenenin dışındaki öznelerle keşfetmekten bahsediyoruz. Hani anne babaların korkulu rüyası olan ve daha çok "Ya oğlum 'homo' olursa," şeklinde tezahür eden, diğer yandan "kız"ların kendi cinslerine ilgi duyması olarak tanımlayabileceğimiz "lezbiyenlik" durumunda daha örtük görülen endişeden. Bir de intihar var tabii, erkek ya da kız olsun, insanın ev-

ladının yapmasından en çok korkacağı edimlerden biri. (Hatta, "İyi bir ebeveyn misiniz?" türünden kısa bir test olursa, anne babanın "En çok korktuğum şey..." diyebilmesinin bence turnusol kâğıdı olduğu sorulardan biri.)

YÜZLEŞMENİN ÖNEMİ

Cinsel kimlik ve intihar; bu iki zor konu bir kitapta karşımıza birlikte çıkıyor: M. T. Ford'un *İntihar Notlarım* adlı kitabı, anlatının büyük bölümünde "intihar" olgusu üzerinde dururken bir noktadan sonra konuyu "eşcinselliğe" getiriyor. Romanın 15 yaşındaki, intihara teşebbüs ettiği için anne babasının onayıyla bir program dâhilinde 45 günlüğüne bir psikiyatri koğuşuna kapatılan erkek kahramanı (Jeff), intihar sebebini anlatının büyük kısmı boyunca, terapistinden ve okuduğumuz günlüğünde kendisinden bile gizliyor. Tuttuğu günlüğe Jeff'in aile, okul, arkadaşlık ilişkilerini anlayıp, iç dünyasına tanık oluyor, aynı koğuşta kaldığı diğer gençlerle ilişkisine tanık oluyor, ama intihar sebebine dair tek bir ipucu bile öğrenmiyoruz. Terapisti "Kartsalak"a ilk seansta kendine dair verdiği "temel bilgilere" bakalım:

"Adım Jeff. On beş yaşındayım. On üç yaşında, Amanda adında bir kız kardeşim var. Annem ve babam hâlâ evli ve dördümüz öteki milyarlarca şehre tıpatıp benzeyen gayet iyi bir şehirde, gayet iyi bir semtte, gayet iyi bir evde yaşıyoruz. Ebeveynlerimiz bize hiç vurmadı, bir rahip tarafından taciz edilmedim, okuldaki çocuklardan yaşıttım bir insanın ettiğinden fazla nefret etmiyorum." Yani ortada intihar için hiçbir sebep görünmüyor. Kendini sıkı sıkı gizlemesine rağmen bir kız arkadaşının adını ağzından kaçırınca, sebebin karşılıksız aşk olduğu şüpheleri yoğunlaşıyor. Evet, Jeff'in en yakın arkadaşı bir kız. Sonradan öğreniyoruz ki küçükken kız kardeşiyle Barbie makyaj bebeğine makyaj yaptığı için komşu çocuğunun "ibne" sataşmalarına maruz kalmış. Ancak başka ipucu yok.

Sonuç olarak Jeff, intihar sebebiyle çokça ilintili olan eşcinselliğini, belki de "eşcinsel eğilimini" kurgunun bir aşamasında açıklıyor. Belki de "eşcinsel eğilim" diyoruz, çünkü 15 yaşında insanın kendine dair pek çok şeyde olduğu gibi buna dair de şüphe etmesinde ya da bunu keşif konusu etmesinde tuhaf bir şey yok. Terapistine sorduğu, "Gerçekten eşcinsel olup olmadığımı nereden anlayacağım?" sorusu bu konuda bize ipucu veriyor. Terapistin yanıtı önemli: "Bir şeyi bize hissettirdikleri nedeniyle severiz. [...] Eğer hissettiklerin konusunda dürüst olursan, kendin hakkındaki gerçeği de bileceksin." Günümüzde artık cinsel kimliklerin "akışkanlığından" bahsediliyor. Gençler belli rollerin içine sıkışıp kalmak istemiyor, "marjinal" olsa bile tanım tanımdır ve sizi kısıtlar, içinizden geldiği, iyi hissettiğiniz gibi değil, o tanımın gereği gibi davranmak zorunda kalırsınız. Buradan bakıldığında, Jeff'in "eşcinselliği" katı sınırlar içinde değil, keşfetmenin akışkanlığı içinde kendini gösteriyor.

Ama burada önem taşıyan, Jeff'in bu konuyla yüzleşmesi ve terapisti sayesinde ailesinin de bununla yüzleşmesini sağlaması... İçine kapalı, duygularıyla yüzleşmekten kaçınan biriye bu kabulde yavaş yavaş dünyaya, insanlara açılması... Çünkü belki de bir konuda insanların size "tuhaf, anormal" muamelesi yapması o konuyu kendisi olmaktan çıkarıyor; bir şeyin "gerçek doğasını" ancak o meseleye önyargısız, tarafsız bir kabulde baktığınızda anlayabiliyor, gerçeği keşfedebiliyorsunuz. "Herkes benden bir şey için özür dilememi istiyormuş gibi hissediyorum. Ama özür dilemeyeceğim," diyen Jeff aslında bunu dillendiriyor.

KENDİMİ BULMAK İÇİN...

Diğer kitabımız Ellen Wittlinger'in *Zor Sevgiler* adlı kitabı. Burada konu, "cinsel yönelimini belirsiz" olarak kabul eden bir "erkek" karakterle (John) lezbiyenliğini açıkça ilan edip adeta bir kalkan gibi kullanan "kız" karakter (Marisol) arasında geçiyor. Anne babası boşanmış olan John'un temel sorunu, ebeveyn-ergen iletişimsizliği, hatta ciddi ebeveyn ihmalkârlığıyken, Marisol'un derdi başka. O bebekken evlatlık verildiği entelektüel, eğitilmiş ailesinden "lezbiyenliğine" dair gördüğü tam kabule rağmen, biyolojik annesinin onu istememiş olduğu gerçeğiyle hesaplaşmaya çalışıyor. Bir de tabii yazının en başında belirttiğimiz ebeveyn-ergen çatışmasının kaçınılmazlığı kendini gösteriyor: "Annemin giremeyeceği bir dünyaya ihtiyacım var. Engelleri onun elinden tutmadan, kendi kendime aşmalıyım. Artık onun bebeği değilim. En iyi arkadaşı da değilim. Yalnızca kıızı olmak istiyorum; ama daha sonra, Marisol'un kim olduğunu çözdükten sonra. Kurtulduktan sonra."

Marisol özgürlüğü kendinden, duygularından kaçmak için değil, kendini bulmak için istediğini söylüyor John'a. John ise ona göre kendinden kaçıyor, fanzininde yazdığı yazılarda ve tüm hayatta kendini gizliyor, belki kendinden bile. O yüzden öfke ve kızgınlık hariç, duygularla arası hoş değil. Psikolojide "kayıtsızlık" denilen durum belki onun gibi. Hayatla bir tür mücadele etme tarzı ama çocuk yaşta, sevdiği figürlerin aşırı ihmalden kaynaklanan travma sonucu edinilmiş, daha fazla acı çekmemek için geliştirilmiş bir tür "duygusuzluk kalkanı";

ne var ki insanı acıdan olduğu gibi yakınlıktan, yaratımdan, sevgiden ve hayatın getirebileceği güzel sürprizlerden de koruyor.

Marisol'un derdi ise fazla sevgi dolu, cinsel tercihini tanıma konusunda bile ondan önde giden bir anne. Aykırılığını hissetmesi zor. Belki de o yüzden "lezbiyenlik" tanımına öyle sıkı sarılıyor ki bunu acaba bir kalkan olarak mı kullanıyor diye düşünüyoruz zaman zaman. John ile (daha en baştan bu konuyu netleştirmesine rağmen - "Ben lezbiyenim, ona göre!") aralarında oluşan yakınlaşma, ancak Marisol'un kendine tanımladığı cinsel kimliğe sıkı sıkı sarılıp bunu reddetmesi, bizi hem "en iyi arkadaş" ile "sevgili" arasındaki sınırlar üzerinde; hem de her tür cinsel kimlik tanımının kemikleşerek aslında başka nedenlerin örtüsü, kalkanı olabilme olasılığı üzerine düşündürüyor.

AŞK MI SEVGİ Mİ?

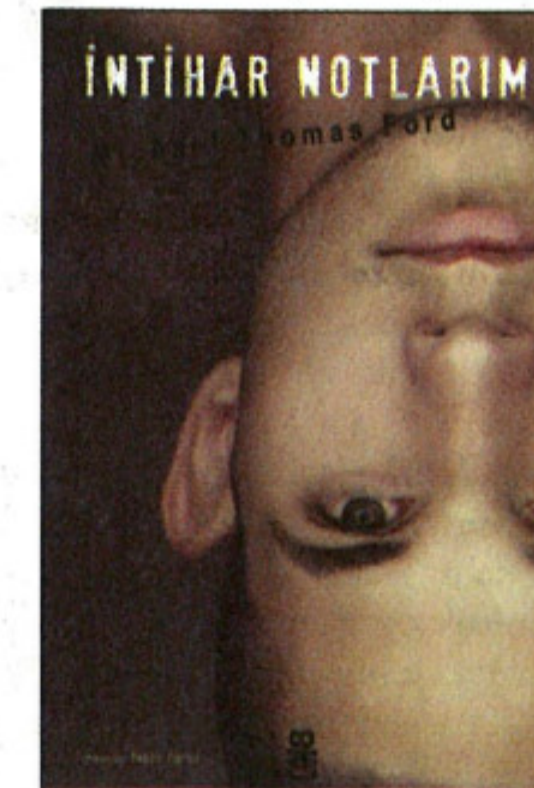
"Arkadaşlık" ile "sevgililik" arasındaki sınır meselesi aslında iki kitapta da karşımıza çıkan bir tema; en iyi arkadaşın karşı cinsten olması ve arkadaşlıkla, duyumsallık -hadi diyelim oradan biraz uzanınca cinsellik- arasındaki sınırın çizilmesinin güçlüğü ya da bu sınırı anlama çabası iki kitapta da kahramanların ortak teması olarak okunabilir. Aşk denilen şey eşsiz bir yakınlıkla, birini gerçekten ruhunun derinliklerinde "görme" hissiyle geliyorsa, cinselliğin keşfinde bundan doğal bir şey de olamaz aslında. *Zor Sevgiler*'deki karakterlerden Diana'nın dediği gibi: "Gerçeği söylemek gerekirse,

kimin pantolon kimin etek giydiği hiç fark etmez, tek önemli olan kimin kime görüldüğüdür."

Marisol'un ya da *İntihar Notları*'ndaki Jeff'in eşcinsellikleri konusundaki sorgulamaları, keşifleri nereye gidecek bilmiyoruz. Ama önemli olan, kendilerinde gördükleri -tamam, cinselliği yaşama biçimlerine dair-farklılık taşıyan bir noktayla suçluluk duymadan, cezalandırılmadan, onlara duyulan sevgiden vazgeçmek zorunda olmadan, yalnız kalmadan hesaplaşma şansına sahip olmaları. Keşfetme özgürlüklerine, arayışlarına, sonuç her ne olursa olsun bulacakları benliklerine saygı duyulması. Yoksa yalnızlaşmak da, kendine bile yalan söyleyip mutsuz olmak da, her şeyden vazgeçip bir gün o geri dönüşsüz yola vakitsiz girmek de çok zor değil, hele hayatta yollarını bulmaya çalışan ergenler için... Sıfatı, adı ne olursa olsun, insanların birbirini görmesi güzel bir şey.

İntihar Notlarım
Michael Thomas Ford
Çeviren: Nazlı Tancı
ON8 Kitap, 256 sayfa

Zor Sevgiler
Ellen Wittlinger
Çeviren: Mine Kazmaoğlu
Güneş Kitaplığı, 240 sayfa

